

VMBO

1 Over het VMBO

Per 1 augustus 1999 zijn VBO, MAVO en sommige vormen van (voortgezet) speciaal onderwijs samengevoegd tot het VMBO, het voorbereidend middelbaar beroepsonderwijs. Hiermee is de aansluiting op het middelbaar beroepsonderwijs (MBO) en de havo verbeterd. Het VMBO begint, net als alle soorten voortgezet onderwijs, met de onderbouw. Die duurt twee schooljaren en biedt een breed vakkenpakket.

Aan het einde van het tweede leerjaar kiezen de leerlingen een leerweg en een sector. Het VMBO kent vier leerwegen:

- de basisberoepsgerichte leerweg;
- de kaderberoepsgerichte leerweg;
- de gemengde leerweg;
- de theoretische leerweg.

Andere doorstroommogelijkheden

Elke leerweg biedt andere doorstroommogelijkheden naar het middelbaar beroepsonderwijs (MBO). De basisberoepsgerichte leerweg leidt op naar MBO-opleidingen op niveau 2. De kaderberoepsgerichte, gemengde en theoretische leerwegen bereiden leerlingen voor op MBO-opleidingen op niveau 3 en 4.

Verskillende manieren van leren

Het kiezen van een leerweg is een keuze voor een manier van leren. De basis- en kaderberoepsgerichte leerwegen zijn voor praktisch ingestelde leerlingen. De theoretische leerweg is bedoeld voor theoretisch ingestelde leerlingen. De gemengde leerweg is een combinatie tussen theorie en praktijk.

Vier sectoren

Behalve leerwegen kent het VMBO vier sectoren met vaste vakkenpakketten:

- Techniek
- Zorg en Welzijn
- Economie
- Landbouw

Vakkenpakketten

Per leerweg en per sector zijn vakkenpakketten vastgesteld. Een vakkenpakket bestaat uit een gemeenschappelijk deel, een sectorgebonden deel en een vrij deel. Het gemeenschappelijk deel is verplicht voor alle leerlingen. Dit bestaat uit Nederlands, Engels, maatschappijleer, lichamelijke opvoeding en kunstvakken. De VMBO-sectoren kennen vaste vakkencombinaties:

- Techniek: wiskunde en natuur- en scheikunde 1;
- Zorg en Welzijn: biologie en een keuze uit wiskunde, aardrijkskunde, geschiedenis of maatschappijleer 2;
- Economie: economie en een keuze uit Duits, Frans of wiskunde;
- Landbouw: wiskunde en een keuze uit biologie of natuur- en scheikunde 1.

Afhankelijk van de leerweg kiezen de leerlingen in het vrije deel nog één of twee vakken. In de basis- en kaderberoepsgerichte leerweg is dit een beroepsgericht programma. In de gemengde leerweg een klein beroepsgericht programma en een algemeen vak en in de theoretische leerweg twee algemene vakken.

2 Leerwegondersteunend onderwijs

Naast de vier leerwegen is er leerwegondersteunend onderwijs (LWOO). Dit onderwijs is bestemd voor leerlingen die voldoende capaciteiten hebben om een VMBO-diploma te behalen, maar leerachterstanden of gedragsproblemen hebben. LWOO-leerlingen volgen onderwijs in een van de vier leerwegen, maar krijgen daarnaast extra ondersteuning, bijvoorbeeld door toepassing van kleinere klassen. Na het VMBO stromen deze leerlingen gewoon naar het MBO.

3 Praktijkonderwijs

Vorbereiding op de arbeidsmarkt

Naast het VMBO en leerwegondersteunend onderwijs is er praktijkonderwijs. Dit is gericht op een beperkte groep leerlingen, voor wie het niet mogelijk is een VMBO-diploma te behalen. In tegenstelling tot de leerwegen bereidt het praktijkonderwijs leerlingen rechtstreeks voor op de regionale arbeidsmarkt.

4 Eindexamen

Centraal examen

Daarnaast doen de leerlingen ook mee aan het centraal examen. Het centraal examen is een landelijk examen voor alle leerlingen die dezelfde leerweg volgen. Met behulp van een landelijke normering worden deze examens in het hele land op dezelfde wijze beoordeeld. Voor de algemene vakken, zoals Nederlands, wiskunde en biologie is dit een centraal schriftelijk examen (CSE). De beroepsgerichte programma's, zoals bouwtechniek en verzorging in de basis- en kaderberoepsgerichte leerwegen kennen een centraal schriftelijk en praktisch examen (CSPE). Hierin zijn praktische en theoretische vragen gecombineerd. Afhankelijk van de leerweg legt een VMBO-leerling vijf of zes centrale examens af.

In twee delen

Aan het einde van de vierde klas doen de VMBO-leerlingen eindexamen. Het eindexamen VMBO bestaat uit twee delen: een schoolexamen (SE) en een centraal examen (CE). Het schoolexamen bestaat uit alle vakken die de leerling volgt. De school maakt en beoordeelt zelf de mondelinge en schriftelijke toetsen en praktische opdrachten van het schoolexamen. De leerlingen die de gemengde en theoretische leerwegen volgen, maken daarnaast ook een sectorwerkstuk. Dit is een werkstuk dat hoort bij de sector die de leerling volgt.

MBO

1 Vier niveaus MBO

Het middelbaar beroepsonderwijs leidt op voor een groot aantal verschillende beroepen. Dit kan variëren van bakker en slager tot milieufunctionaris en restauratiemedewerker. Elk jaar kiezen ongeveer 485.000 jongeren voor een vakopleiding in het middelbaar beroepsonderwijs.

Er zijn opleidingen op vier niveaus:

1. de assistentenopleiding (een half tot één jaar): leidt op voor eenvoudige uitvoerende werkzaamheden;
2. de basisberoepsopleiding (twee tot drie jaar): leidt op voor uitvoerende werkzaamheden;
3. de vakopleiding (twee tot vier jaar): leidt op tot volledig zelfstandige uitvoering van werkzaamheden;
4. de middenkaderopleiding (drie tot vier jaar) en de specialistenopleiding (kopstudie van één tot twee jaar): leiden op tot volledig zelfstandige uitvoering van werkzaamheden. Hierbij is sprake van een brede inzetbaarheid of specialisatie. Een leerling kan na een opleiding op niveau 4 doorstromen naar het hoger beroepsonderwijs.

2 Opzet mbo-opleidingen

Alle opleidingen combineren leren op school met leren in de praktijk. Er zijn twee varianten:

de beroepsopleidende leerweg (BOL);
beroepsbegeleidende leerweg (BBL).

Beide varianten leiden tot hetzelfde MBO-diploma. De BOL-variant heeft een praktijkdeel van minimaal 20% en maximaal 60%. De BBL-variant bestaat voor minimaal 60% uit praktijkonderwijs. Voor het praktijkdeel van de opleiding, de stage (officiële term: beroepspraktijkvorming - BPV), gaat de leerling naar een leerbedrijf. Dat levert beide partijen voordeel op. De leerling doet in het bedrijf praktijkkennis op en brengt tegelijkertijd nieuwe kennis mee. Bovendien garandeert de aandacht voor scholing in een bedrijfstak goed opgeleid personeel in de toekomst.

3 Organisatie MBO

Sinds de invoering van de Wet Educatie en Beroepsonderwijs (WEB) in 1996, wordt het MBO-onderwijs vooral gegeven op zeventig regionale opleidingscentra (ROC's). Naast deze ROC's zijn er agrarische opleidingscentra (AOC's), vakscholen en een klein aantal andere instellingen.

Regionaal opleidingscentrum (ROC)

Met de invoering van WEB zijn het leerlingwezen en de scholen voor beroepsonderwijs samengevoegd in één onderwijsinstelling: het regionaal opleidingscentrum (ROC). Een ROC biedt ook volwasseneneducatie aan. Gemiddeld heeft een ROC bijna 8.000 leerlingen.

Agrarische opleidingscentra (AOC)

Naast de regionale opleidingscentra zijn er agrarische opleidingscentra (AOC's), vakscholen en een klein aantal andere instellingen. AOC's vallen onder verantwoordelijkheid van het ministerie van Landbouw. Deze centra verzorgen opleidingen op het gebied van voeding, natuur en milieu. Een vakschool richt zich, in tegenstelling tot een ROC, op één sector.

Particuliere onderwijsinstellingen

Ten slotte zijn er ook particuliere onderwijsinstellingen die op commerciële basis opleidingen verzorgen. Een overzicht van alle instellingen voor middelbaar beroepsonderwijs en volwasseneneducatie (Bve) staat op de website van de MBO Raad (voorheen Bve Raad).

Vertegenwoordigende organen

De MBO Raad (voorheen Bve Raad) is de brancheorganisatie voor de MBO-instellingen. Zij vertegenwoordigen de collectieve belangen van de Bve-sector voor de politiek. Daarnaast werken zij aan de kwalificaties, samen met de sociale partners. De AOC Raad vertegenwoordigt de belangen van de AOC's. Verder is er het Platform van Aangewezen/Erkende Particuliere Onderwijsinstellingen in Nederland (PAEPON). Zij is een belangenvereniging voor de niet-bekostigde instellingen. Voor de kenniscentra is het overkoepelend orgaan Colo. In het Bve-veld heeft deze vereniging 18 kenniscentra, die ieder hun eigen branche(s) vertegenwoordigen. Zij hebben onder meer als taak bedrijven te erkennen als leerbedrijven en te (blijven) controleren op hun kwaliteit. Tenslotte is er de Jongerenorganisatie Beroepsonderwijs (JOB), die zicht met advies en informatie inzet voor de rechten van de mbo'ers.

Geschiedenis MBO

Het middelbaar beroepsonderwijs bestaat in zijn huidige vorm sinds 1996. Voor die tijd waren er in Nederland twee vormen van secundair beroepsonderwijs: het leerlingwezen en het 'schoolse' beroepsonderwijs. Het leerlingwezen bood vakopleidingen in een groot aantal verschillende bedrijfstakken. Deze vorm van beroepsonderwijs was een combinatie van leren op school en leren in de praktijk. Het 'schoolse' beroepsonderwijs stamt uit de jaren vijftig. Toen werd begonnen met uitgebreid technisch onderwijs, bijvoorbeeld op de Middelbare Technische School (MTS). Later kwamen er ook andere richtingen bij, zoals economie (MEAO) en dienstverlening (MDGO en MMO).

4 Het mbo-diploma

De eisen voor een diploma van een middelbare beroepsopleiding zijn beschreven in eindtermen. Een eindterm beschrijft de afzonderlijke delen en het geheel van kennis, vaardigheden en inzichten dat een leerling in de opleiding verwerft. De eindtermen zijn de bouwstenen voor een kwalificatie. Iedere kwalificatie bestaat uit een reeks deelkwalificaties, die worden beloond met een certificaat.

Kwalificaties

Alle kwalificaties vormen gezamenlijk de kwalificatiestructuur beroepsonderwijs (KSB). Omdat er te veel verschillende kwalificaties zijn – zo'n 700 – wordt deze structuur aangepast. Dit zorgt ervoor dat het beroepsonderwijs nu niet snel genoeg in kan spelen op veranderingen in de beroepspraktijk. De vereniging Colo, de MBO Raad en PAEPON werken samen, in overleg met het ministerie van OCW, aan de nieuwe kwalificatiestructuur.

Bron: www.minocw.nl
13 juli 2007